

1 klasių mokinių tėvams/ globėjams

YPATINGI MOKYKLINIAI METAI

Pirmieji mokykliniai metai

Mokyklos lankymo pradžia gali tapti tikru išbandymu ne tik vaikui, bet ir visai šeimai. Kuo ypatingas šis laikotarpis?

Dažnas šiuolaikinis vaikas, lankydamas darželį, būrelius, įvairias mokyklėles, jau ikimokykliniame amžiuje įgyja socialinės patirties, kuri naudinga pradėjus lankyti mokyklą. Minėtose ar panašiose grupėse vaikas kaupia bendravimo patirtį, mokosi būti tarp kitų, derinti savo ir kitų vaikų interesus ir poreikius, suvokti, kad ne visi norai gali būti patenkinti tuoj pat, prisitaikyti prie ugdymo reikalavimų, laikytis taisyklių. Jau šiame amžiuje ryškėja savybės, padedančios ar trukdančios būti vaikų grupėse, dalyvauti struktūruotoje veikloje.

Taigi iš pirmoko tikimasi tam tikrų socialinių įgūdžių ir gebėjimų, kurie leistų jam prisitaikyti naujoje aplinkoje ir būti pasirengusiam priimti naują patirtį.

Kad vaikas galėtų mokykloje jaustis ramiai, saugiai, pasitikėtų savimi, jis turi gebėti:

- **Orientuotis erdvėje:** mokyklos patalpose, žinoti kelią į mokyklą ir namo ir kt., žinoti, kur sąsiuvinio lapo kampas, kraštas, vidurys, kairė ir dešinė, viršus ir apačia, ir pan.
- **Orientuotis laike:** suvokti metų sandarą, savaitės struktūrą, dienotvarkę, suprasti laiko tėkmę (valandos, minutės, rytas ir vakaras, savaitgalis, atostogos ir kt.).
- **Pasirūpinti savimi:** apsirengti ir persirengti, laiku nueiti į tualetą, tinkamai tvarkyti asmeninius daiktus, sutvarkyti darbo vietą, mokėti paprašyti pagalbos, kai nepavyksta susitvarkyti pačiam.

Būdamas tarp kitų vaikų, pirmokas gauna mažiau suaugusiųjų pagalbos ir yra mažiau kontroliuojamas nei darželyje ar namie. **Todėl svarbu**, kad jis:

- **Suvoktų ir gerbtų savo ir kitų vaikų asmenines ribas.** Tokio amžiaus vaikai dažniau linkę elgtis spontaniškai, jiems sunku valdyti savo impulsus, todėl neretai erzina vienas kitą, užkabinėja, mušasi, gali pasisavinti svetimą daiktą.
- **Suprastų taisyklių svarbą ir stengtųsi jų laikytis.** Vaikas turi mokėti sulaukti savo eilės, nes ne į kiekvieną veiklą bus įtrauktas tada, kai to nori, o mokytojo skirtas užduotis turės atlikti nurodytu metu.

- **Turėtų gebėti išbūti ilgą laiką apsuptas kitų bendraamžių, toleruoti tam tikrus neišvengiamus nepatogumus dėl netyčinio kitų vaikų elgesio (prisilietimo, stumtelėjimo ir pan.).**
- **Mokėtų dalytis suaugusiųjų dėmesiu.** Vaikas turi susitaikyti, kad negali gauti viso mokytojo dėmesio ir nuolat būti dėmesio centre. Žinios ir pasiekimai ne visuomet bus norimu laiku pastebėti, įvertinti.
- **Gebėtų toleruoti nesėkmę.** Mokyklinė veikla ypatinga tuo, kad anksčiau ar vėliau vaikas turi atlikti tai, ko dar nemoka ar kas sunkiau sekasi. Pavyzdžiui, vaikui gali būti sunku parašyti ar perskaityti raidę, kurios dar nemoka, skaičiuoti, samprotauti, pasakoti ir kt. Kai kuriems vaikams sunku imtis veiklos, jei yra bent menka nesėkmės galimybė. Gali būti, kad kažkas nepavyksta iš pirmo karto, todėl vaikas turi nestokoti kantrybės ir atkaklumo bandyti vis iš naujo, pradėti spręsti savo sunkumus be tėvų paramos.

Paminėti gebėjimai tėra dalis įvairių gebėjimų, reikalingų sėkmingam vaikų prisitaikymui mokykloje. Tačiau tai yra pagrindas, leidžiantis vaikams tapti aktyviais ugdymosi proceso dalyviais.

Mokymosi sėkmę užtikrina visų paminėtų gebėjimų visuma. Kartais pažintiniai gebėjimai yra gerai išlavėję, vaikas jau iki mokyklos gerai skaito, rašo, bet socialinės brandos stoka trukdo jam sėkmingai prisitaikyti mokykloje. Kartais atvirkščiai: vaikas labai socialus, savarankiškas kasdieniame gyvenime, drąsiai bendrauja, todėl tėvai sutrinka, kai mokykloje jam sunkiai sekasi. Ypatingą reikšmę mokymuisi turi pažintiniai vaiko gebėjimai (atmintis, dėmesys, suvokimas, mąstymas, akies — rankos ryšių išlavėjimas), kalbos išsivystymas. Neretai ikimokykliniame amžiuje pažintinių gebėjimų raidos ypatumai neišryškėja arba suaugę pasireiškiančių požymių nelaiko svarbiais (pavyzdžiui, vaikas neskiria kairės nuo dešinės, neišmoksta skaičių sekos, savaitės dienų, mėnesių pavadinimų, nemoka užsirišti batų raištelių ir kt.).

Labai svarbu, kad pirmoko tėvai suprastų ir pripažintų keletą dalykų:

- Mokykloje vėliau ar anksčiau vaikas susidurs su kokiomis nors nesėkmėmis.
- Tėvų užduotis – ne apsaugoti vaiką nuo nesėkmių, bet mokyti jas įveikti.
- Nesėkmės įveikimas padeda vaikui ugdyti valią, suprasti ir prisiimti atsakomybę už mokymąsi ir elgesį.
- Neužbėgti už akių visoms galimoms vaiko klaidoms, leisti jam klysti ir pasimokyti iš klaidų.

Sėkmės!

Paruošė mokyklos psichologė Jurgita Suslavičienė